

Credința la români

Întruparea Domnului:

Ce ar mai fi de spus?

Pulsul vremii:

Câteva precizări legate de provocările din pandemie

Comemorare:

Poetul cu soartă de profet

Credința în lume

Jurnal de pelerin

6 Biserica Nașterii Domnului din Arbănași

Repere ale credinței

Interviu: „Nu pledez pentru conservatorism, ci pentru conservarea valorilor care s-au dovedit utile societății, valide și au traversat secolele”

Amintiri esențiale:

Efigia unui ierarh

58

58

66

74

6

66

Director
Răzvan BUCUROIU
razvan.bucuroiu@lumeacredintei.com

Secretar General de Redacție
Larisa BARBU

Echipa redacțională

Răzvan CODRESCU

Prest Radu PREDA
Gheorghita CIOCIOI
Mirela BANICA

Marius OPREA
Dan CIACHIR

Consultant editorial
Pr. Prof. Dr. Vasile GORDON

Fotografii

Răzvan BUCUROIU
Laurențiu COSMOIU

Layout & DTP

DTP Layout Solutions
www.dtp-sol.ro

Corectură
Valeriu VATEL

Distribuție directă
Mariana HANGANU
0724 595 386
mariana.hanganu@lumeacredintei.com

Tel./Fax: 031 422 84 23

ISSN 1583-8684

Editor Lumea Credinței SRL

Tipar Tipografia REAL

Adresa de corespondență: Str. Traian nr. 155, cod poștal 024042, sector 2, București

EDITORIALUL CREDINȚEI

De la eu la noi: un salt ca de la pământ la cer

Răzvan BUCUROIU

Lată, în curând se fac doi ani de când am fost loviți de moli-ma (deocamdată) fără leac COVID-19. Dincolo de toate bălbele autorităților în impunerea restricțiilor, dincolo de presupusele/ misterioasele cauze ale maladiei asiatice, dincolo de interesele financiare uriașe ale companiilor multinaționale, dincolo de discuțiile despre pierderea (temporară a) unor drepturi – dincolo de toate acestea, eu știu un lucru: mi-am condus la groapă rude și prieteni, preoți, monahi și vlădici. Și am asistat, prin intermediul presei, la alte numeroase înmormântări: actori, cântăreți, intelectuali de marcă, sportivi, doctori, profesori universitari, oameni politici și multe, multe alte categorii... Peste 55.000 de români au dispărut din viațile noastre, secerăți de propriile boli cărora virusul blestemat le-a dat o forță mortală! Asemeni unui diavol iscusit, virusul scoate toate „păcatele” fiziologice la lumină, neputințele organismului și carențele de apărare ale acestuia.

Unii au asemuit situația de față cu un război, ceea ce nu este lipsit de temei. Frontul îl reprezintă chiar viețile noastre, pierderile sunt zilnice: morți, betegiți (unii pe viață), nivel

de trai scăzut, lipsuri evidente. Și, peste toate, temerile ceptoase față de ziua de mâine. De aceea, actele de bravadă, de sfidare a unor reguli provizorii, de periclitare a unei stări de sănătate colectivă și așa precară îmi par a fi în neregulă. Suferința este generală, de ce să o adâncim și noi cu gesturi inutile, flecărirea și trănăneală fără temei, teorii fantasmagorice și cărămizi în piept: eu știu, eu fac, eu dreg, eu nu admit...

Mai grav este că și Biserica, prin câțiva dintre oamenii săi, este târâtă cu de-a sila în acest scenariu sumbru al contestării oricărei acțiuni menite să oprească răspândirea bolii. De fapt, pentru unii dintre aceștia, nici măcar boala nu există, este o închipuire și scamatorie a cercurilor de putere ocultă. În fine... Ideea este că pentru acești frați ai noștri, mai mult decât iubirea pentru adevăr (și care o fi acela, Singur Dumnezeu îl știe!) este disprețul față de tot ceea ce vine din afara țării asteia, din afara unui popor român idealizat și mitologizat (musai cu ADN geto-dacic și religie ortodoxă), din afara Bisericii Ortodoxe și aceea reprezentată izolat, autarhic, insular. Practic, vorbim despre o oază într-un ostrov plutind pe o mare de ostilitate, în care

Ce ar mai fi de spus?

Despre Întrupare s-a gândit, scris și vorbit mult. La fel de mult ca despre Înviere. Dar nici nu se putea să fie altfel. Creștinismul a provocat, a umplut biblioteci, a plantat, la propriu, biserici, a răscolit văzduhul, a contrariat, a trezit reacții sălbatice, pe măsura unora dintre slujitorii pe care i-a îngăduit, a consolat, a convertit și a împăcat tahicardia angoasei cu pacea unei promisiuni mereu împlinite, îndoiala cu credința, ungând sufletul cu mir și rănile cu vin, umezind buzele crăpate ale pelerinului și dându-i omului singur prieteni comuni cu Dumnezeu: sfinții.

In istoria religiilor, coborârea Celui de sus printre cei de jos era o „practică” frecventă, dar incompletă. De regulă, dinamica sus – jos – sus avea trăsăturile unei incursiuni, puterile cerești fiind pirați ai aerului plecați la jefuit sau, plictisiți, puși pe distracție. Dar chiar și altminteri, în altă cheie decât legendele Olimpului, mai

gravă, trecerea frontierei dintre lumi se făcea, precum în *Luceafărul* lui Eminescu, plătind prețul pierderii nemuririi sau, simetric, pe cel al umanității.

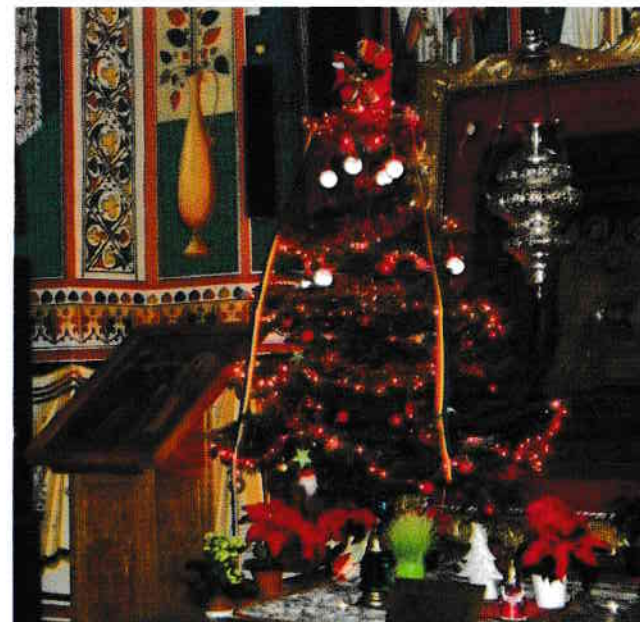
Întruparea Fiului Omului se prezintă complet altfel. Înainte de toate, este anunțată cu mult înainte, în detaliu, cu precizie, la data, ora și locul în care avea să se producă.

De fapt, toată pedagogia lui Yahve, în *Vechiul Testament*, țintește către acest unic eveniment, pregătirea pentru receptarea, acceptarea și trăirea lui în profunzime reprezentând mandatul Patriarhilor, Regilor și al Profeților. Cum știm, majoritatea acestora nu au fost ascultați, unii dându-și viața cât se poate de reală pentru o minune la fel de reală,

dar decalată în timp. Atunci, acum sau mâine, fără să domine sau să forțeze, Dumnezeu Se lovește de libertatea propriei Sale creații care ia forme de îndărătnicie, miopie sau amnezie, de refuz și bășcălie. Nu altfel aveau să se comporte inclusiv mulți contemporani ai Învierii, trimiterea lui Pavel la plimbare – te ascultăm altă dată! – reprezentând culmea comodității spirituale.

Apoi, o altă noutate, și ea anunțată, chiar dacă – iarăși: cum altminteri? – neînțeleasă, privește modul cum din feciorie izvorăște maternitatea, cum din neașteptatul biologic apare Cel așteptat, cum din neputință se arată Cel puternic. Maria este aici o piatră de încercare mai mare decât Pruncul, chiar dacă nici în jurul Acestuia nu va fi pace. Cum avea să intuiască Irod, oricum anapoda, gândind politic, Nașterea cutremură o situație dată, amenință ordinea instituită, contestă mut autoritatea și anunță subversiv un ceva care, pentru moment, dă fiori. Bucuria unora alimentează insomniile și temerile altora, umanitatea dovedindu-se o gazdă zăpăcită, pripită în gesturi, la nevoie criminală, uciderea colegilor de generație a nou-născutului reprezentând o ultimă și disperată încercare de a opri istoria mântuirii. Precum Învierea, odată lansată, minunea nu mai poate fi interceptată, deturnată, mergând direct la țintă, adică la inima omului.

Apoi, Întruparea este altfel și din pricina faptului că nu îi urmează grozăvii, scenarii. Poposind nemijlocit printre ai



Săi, Dumnezeu devenit om nu domină, nu face demonstrații de putere, nu vrea să impresioneze, să devină popular, să smulgă urale și strigăte, să copleșească. Nu promite nimic util, precum eventuala eliberare de sub dominația romană, ci „doar” îndeamnă, cu voce tare sau la ureche, discret, să lăsăm păcatul, să ne îndreptăm, să abandonăm pe cele vechi și să le îmbrăcăm, asemeni unei haine, pe cele noi. Totul se consumă în decorul obișnuit, pe deal, între lanuri de cereale, pe malul lacului, în case, piețe sau la intersecție de drumuri. Pentru ca, la final, să se întâmple adevărata noutate: Dumnezeu moare pentru lume, devenind garanția învierii. Pur și simplu.

În fine, ce ar mai fi de spus? Multe și nu prea. Se mai poate adăuga ceva la exemplul Stăpânului care se face una cu

sluga? Se mai poate adăuga ceva la iubirea Celui care nu fuge de moarte, pentru că ar fi fugit de noi, de cei care trăim în umbra ei din pricina păcatului, ci intră cu ea în mormânt, înfruntând-o și luându-i boldul? Se mai poate adăuga ceva la încurajarea adresată de Sfântul Athanasie al Alexandriei, cel care ne spune să devenim precum Dumnezeu? Adică? Să devenim oameni! Sub nisipul nopților Orientului sau călcând în zăpada proaspătă, putem doar să ne adăugăm celor care cântă, mărturisind:

„Hristos Se naște, măriți-L! Hristos din Cereuri, întâmpinați-L! Hristos pe pământ, înălțați-vă! Cântați Domnului tot pământul și cu bucurie laudați-L, popoare, că S-a preamărit!”.

Pr. Radu PREDA



Schiță (subiectivă) pentru un portret al viitorului imediat

Când prietenul Răzvan Bucuroiu m-a invitat să scriu ceva despre „ce aș vrea și ce n-aș vrea să trăiesc în 2022”, am realizat că anii aceștia pandemici ne-au modificat modul de a privi lumea înconjurătoare. Putea fi altfel? Nu prea cred, căci e normal să te schimbi, atunci când treci, alături de ai tăi – și, de fapt, împreună cu toată omenirea –, printr-o cumpănă de asemenea proporții.

Creștinismul afirmă că universul e nu doar creat, ci și aflat mereu – pe căi explicite sau prin puterea tainei – sub paza Proniei divine. Dumnezeu nu a generat un proiect ratat, ci S-a oglindit în Adam, înzestrându-l cu o libertate de care acesta s-a

folosit prost, dereglând totul. Adam a primit o putere uriașă, cu urmări pe care noi toți le resimțim, ca ființe raționale și muritoare. Numai că dereglarea deloc anticipată de primul om a fost reparată ontologic prin intruparea Fiului lui Dumnezeu, ca nou om desăvârșit, aflat

deasupra păcatului și, prin urmare, capabil să înfrângă blestemul „strămoșesc”.

Domnul Iisus Hristos este suprema manifestare a providenței, așadar a dorinței lui Dumnezeu ca „întregul Adam” (frumoasă metaforă cosmologică) să nu cunoască deriva ireversibilă,



abandonul și entropia fără leac. Iată de ce trăim orice încercare, inclusiv molimele, redenumite științific „pandemii”, ca lecție dumnezeiască, pe care nu trebuie să o recităm ca la tablă, ci să o înțelegem din interiorul propriei vieți. Aici e în fond cel mai greu! Ne lovim iarăși de limita minții umane, care percepe doar teoretic faimoasa *coincidență a contrariilor* în natura divină (bunăoară, cum pot coexista în această atribute precum *iubirea și dreptatea*). Pierduți în liniaritatea timpului, socotim că aceste însușiri dumnezeiești se manifestă succesiv, niciodată simultan. Dacă *Psalmul 22* (inspirat fiind) putea să vadă *mângăierea Domnului* ca pe un „toiag” punitiv, nouă ni se pare că ele nu pot funcționa decât alternativ. Asumăm, cel mai adesea, o psihologie religioasă infantilă, în care Tatăl ceresc Se aseamănă din cale afară cu un aspru părinte după trup: noi suntem copiii care, dacă greșim, suntem pedepsiți, așa cum, dacă ținem poruncile, suntem răsplătiți. Nu ne gândim prea des la ce va fi simțit Tatăl ceresc atunci când Și-a văzut Fiul în chinurile răstignirii pe cruce! Nu descifrăm adâncul paradoxal al iubirii în care toate converg în chip supra-rațional. Nu pricepem că acest paradox nu e rezervat lui Dumnezeu *ad intra*, ci și relației analogice dintre El și noi.

Amintesc toate acestea pentru că așa mi-aș dori să profităm de lecția pandemiei curente, dar și pentru că,

pornind de aici, pot răspunde la întrebarea ce mi-aș dori și ce nu pentru anul următor. Mi-aș dori în primul rând să nu-L mai ispitim pe Hristos print-un exces „anti-medical” de încredere superstițioasă în „datoria” Lui de a ne feri de rele: decretelor providenței trebuie filtrate prin Rugăciunea Domnească, pentru că una e să faci *întotdeauna* voia lui Dumnezeu și alta să pretinzi că o cunoști amănunțit. Mi-aș dori, în al doilea rând, ca încercarea credinței prin această molimă să nu mai producă „facțiuni” înăuntrul comunității bisericești. Moralizarea egoistă și pretins virtuoasă a opoziției dintre „vacciniști” și „anti-vacciniști” este mai degrabă o sărbătoare păgână a dezbinării decât o limpezire a apelor duhovnicești. Mult aș vrea, apoi, să renunțăm la ideea eretică potrivit căreia orice ins echipat cu pagină de Facebook știe *când* și *cum* se va petrece sfârșitul lumii. Nu e vorba doar de interpretarea după ureche a profețiilor din *Apocalipsa Sfântului Ioan Teologul*, ci și de suprema obrăznicie de a subestima (și pe această cale) iubirea Domnului față de integritatea Creației. „Apocalipsa” sosită la comanda necreștineștii noastre spaimă față de moarte reprezintă o aberație spirituală de care se cuvine să ne eliberăm.

Am așadar o listă personală de așteptări negative. *Ce va fi* n-am cum să prezic, asemenea oricăruia dintre noi. Dar *ce n-ar mai fi*

cazul să mai fie atârână fără îndoială de discernământul fiecăruia, pentru că – sub presiunea nemaipomenită a pandemiei COVID – am participat cu toții la un trist „festival” al ignoranței, răutății, învrăjbirii, dezinformării, falsei pietăți, partizanatului obtuz și deznadejzii, făcând adesea de răs numele lui Hristos (de la care ne revendicăm laolaltă, dincolo de prenumele primit prin Botez). O asemenea îndreptare obștească are desigur trebuință de harul lui Dumnezeu, de Sfintele Taine, de recitarea asiduă a Sfintei Scripturi, de fapte bune (deci roditoare, nu ostentative), de includerea *social media* în rețelele noastre de post, de sfatul preoților duhovnici, de pilda (mai curajoasă și mai puțin ezitantă) a Episcopilor noștri și de acel strop filosofic de seninătate, pe care nu-l putem lăsa doar pe seama vechilor gânditori din școala stoicismului, de vreme ce-l putem mereu asimila prin simpla contemplare a icoanei lui Hristos Pantokrator.

În așteptarea Anului Nou, le cer iertare cititorilor acestei binevoitoare publicații pentru tot ce le voi fi greșit (aici, acum sau altădată) și le urez sănătate trupească și sufletească, voie bună și nădejde, dragoste neîfățarnică și putere de muncă, înțelegere familială și armonie în Casa Domnului. Care ne așteaptă neconținut, din conturul luminos al ușilor împărătești.

Teodor BACONSCHI

Câteva precizări legate de provocările din pandemie

În chestiunea pandemiei, vaccinului, certificatelor și restricțiilor:

1. Nu poate fi comparată situația de acum cu nazismul și comunismul. Acum se încearcă (eficient sau nu, cu derapaje sau nu, asta se poate discuta) salvarea de vieți, atunci se urmărea programatic suprimarea de vieți. Atunci erau discriminați oameni (evrei, chiaburi, burghezi) pe baza nașterii, acum se încearcă limitarea unei boli molipsitoare. Atunci nu existau tribunale care să caseze hotărâri criminale, nici libertatea de a manifesta, ci execuții sumare și dictatură.

2. Comparația abuzivă compromite discuția legitimă și-i delegitimează pe cei care o propagă. Discuția legitimă este despre restricțiile care-i privesc pe cei nevaccinați și despre obligativitatea vaccinului. În cazul persecuțiilor rasiale sau sociale, cu mână armată, nu există discuție: acelea erau prin definiție ilegite și criminale. În cazul restricțiilor de azi se poate discuta. Cât e rațional și cât nu? De pildă, dacă și vaccinații și nevaccinații pot transmite boala, de ce ar trebui limitat suplimentar accesul nevaccinaților în diverse locuri? Dacă și boala și

vaccinul dau imunitate, de ce ar beneficia de privilegii vaccinații? Dacă starea de sănătate certă (testată) este inofensivă, de ce este prezumată mai periculoasă circulația unui om sănătos nevaccinat decât a unui vaccinat care poate fi purtător de virus și care nu are obligația să-și probeze sănătatea? Acestea sunt întrebări logice, legitime. Ele nu puteau fi puse acum un an,

că sunt bolnavi) să infecteze oameni sănătoși, când acest lucru poate fi prevenit. Dar nu poți nici să extinzi prezumția de boală și de transmitere cu intenție sau din neglijență a bolii asupra oricui nu s-a vaccinat, cu atât mai mult cu cât și cei vaccinați pot transmite boala.

4. Vaccinul are o virtute care pare verificată: te păzește de moarte. Nu de infecție, nici măcar de spitalizare, după cum se vede în țările cu rate mari de vaccinare – ci reduce riscul morții. Interesul lui nu e deci atât comunitar, cât personal. Nu cunosc oameni morți deși s-au vaccinat, dar sunt deja trei morți de

COVID printre nevaccinații din cercul meu de cunoștinți (toți bărbați de 40+ - 60+ ani, cu probleme de sănătate; dar ce om trecut de-o anumită vârstă nu are probleme de sănătate?). Sigur, există aspectul practic al capacității ATI: dacă vaccinarea masivă reduce cazurile grave, spitalele pot funcționa mai eficient.

5. Statul nu trebuie să-și trateze cetățenii ca pe minori intelectual sau politic.

În loc să finanțeze propagandă, mai bine ar finanța studii. În loc să facă propagandă pentru vaccin, diverșii Cherecheși și ceilalți cercetători ar trebui să facă studii oneste și să investigheze mai ales aspectele problematice ale epidemiei, vaccinării etc. Statistica și epidemiologia sunt științe adevărate; nu oricine poate colecta și interpreta valid date. Neîncrederea populației nu vine doar din primitivism și superstiție, ci din senzația că, în loc de informații, se livrează propagandă. Trebuie contextualizate și prezentate onest efectele adverse ale vaccinului, în paralel cu sechelele bolii, chiar și după vindecare. Trebuie explicate riscurile și beneficiile (ne)vaccinării pe grupe de vârstă. Vaccinul anti-COVID nu e panaceu universal: pentru un băiat de 16 ani riscurile vaccinării pot fi mai mari decât beneficiile; pentru un bătrân diabetic și cardiac beneficiile depășesc riscurile.

6. Nimic nu e lipsit de risc. Viața e riscantă. Nu există viață fără risc, nici libertate fără granițe. Există riscuri și limitări în orice. Conducusul mașinii e un comportament liber și riscant, dar există reguli și limitări; asta nu înseamnă că statul decide ca bărbații tineri și prost educați să nu aibă dreptul de a conduce, pentru a limita morții pe șosele. Portul centurii este liberticid: cu ce drept decide statul ce fac cu viața mea, în mașina mea? Totuși, n-am văzut mitinguri

împotriva dictaturii rutiere și a nazi-centurii.

7. Mai mult ca oricând, avem nevoie de voci raționale în cetate. De debateri reale, de studii. Juriștii trebuie să explice cât (ca intensitate și durată) se pot restrânge legitim libertățile. Epidemiologii și statisticienii trebuie să explice cât de eficiente sunt vaccinurile. Medicii trebuie să explice beneficiile vaccinării și riscurile bolii. Nu trebuie suprimate informațiile care pot contraria.

8. Politicienii aleși democratic și slujitorii statului de drept știu că există limite. Ei sunt de fapt chiar asta: păzitori instinctivi ai frontierei dintre acceptabil și inacceptabil (prin frica de cetățean, în cazul politicienilor) și dintre legal și ilegal (prin aplicarea constituției și a legilor, în cazul judecătorilor, care au casat destule hotărâri guvernamentale). Politicienii trebuie să echilibreze funcționarea economiei cu cea a spitalelor, școlarizarea copiilor cu riscul pandemic etc. Ei știu cât pot să impună populației și cât trebuie să i se supună. Nu avem naziști sau comuniști la putere, ci politicieni aleși democratic, care știu că pot fi schimbați, care se află la interfața între putere și popor, care au fiecare credințe și valori potrivite extracției, zonei și electoralului lor.

9. Situația nu e bună, suferim cu toții în această

pandemie. S-ar putea să mă înșel, dar nu am senzația instaurării unei dictaturi locale sau globale. Când voi simți asta, o voi spune. E adevărat, totuși, că mă tem mai mult de cei care vor să impună măsuri draconice și să suprimă voci disidente decât de vocile disidente, chiar atunci când ele spun prostii monumentale. Combaterea prostiei se face prin inteligență, nu cu poliția. Mi-e mai frică de „liberalii progresiști”, care se dovedesc de fapt liberticizi, decât de așa-zișii conservatori, care se dovedesc anarhiști. Totuși, nici unii, nici alții nu au, după părerea mea, datele naziștilor sau ale comuniștilor. Nici chiar austriecii și nemții, care au demonstrat în decursul secolelor 19-20 o anumită propensiune spre nazism și comunism, nu par să revină acolo, deși exagerează în ultimele săptămâni, ceea ce stârnește revolte populare (semn că sunt, totuși, țări libere).

10. De la intelctualii care nu sunt epidemiologi, statisticieni, medici, aleși sau judecători am următoarele pretenții:

1. să aibă proprietatea termenilor;
2. să caute adevărul (nu faima, câștigul, popularitatea etc.);
3. să fie onești;
4. să aibă discernământ;
5. să contextualizeze istoric și cultural;
6. să fie responsabili atunci când se exprimă public.

Adrian PAPAHAĞI

